

SOSYAL MEDYA ÜZERİNDEN HAKARET SUÇU

Av. ALAADDİN VAROL

Günümüzde insanların birbirlerine karşı en fazla işledikleri suç; sosyal medyada hakaret suçudur. Sosyal medya kullanıcılarının büyük bir kısmı, bu mecranın özgürlük alanı ve kontrolsüz olduğu, kendilerine ulaşamayacağı düşüncesiyle çok rahat bir şekilde hakaret suçu işleyebilmektedir. Kendi hesapları veya sırf bu iş için oluşturdukları sahte hesaplar üzerinden bu eylemi gerçekleştirmektedirler. Son yıllarda yapılan araştırmalar, insanların yüz yüze bulunmaması ve kendilerini fiziki olarak güvende hissetmeleri nedeniyle, günlük hayatta gerçekleştirmeye cesaret edemeyecekleri birçok suç fiilini internet ortamında kolaylıkla gerçekleştirebildiklerini ortaya koymaktadır. Sosyal medyada hakaret suçu bu bakımdan birçok kullanıcının mağdur olduğu ve birçok kişinin de mağdur edildiği bir suç tipidir. Adliyelerimizde bu suçlar sayı bakımından ilk sıralara yükselmiştir.

Türk Dil Kurumu sözlüğünde: Hakaret; onur kırma, onura dokunma, küçültücü söz ve davranış; sövme, sövgü, küfretme, namus, onur ve kişiliğe yapılan her türlü saldırı; tahkir, aşağılama, onur kırma, onuruna dokunma; aşağılama, istihkar ve tenzil; tezyif ise bir şeyi değersiz, adi, bayağı, aşağılık göstermeye çalışma, küçültmek isteme, alay etme ve eğlenme olarak açıklanmıştır.

Bugün Türkiye’de milyonlarca sosyal medya kullanıcısı olduğu ve sosyal medya kullanımının gündelik yaşamın ayrılmaz bir parçası haline gelmesi göz önünde bulundurulduğunda ifade özgürlüğü ile hakaret suçu arasındaki ayrımın daha da farkı-

na varmak gerekmektedir. Zira insanların ifade özgürlüğü sandığı bazı söylemler gerek yasalarımızda gerekse Yargıtay içtihatlarına göre sosyal medyada hakaret suçu işleme kapsamına girmektedir.

Hangi İfadeler Hakaret Suçunu Oluşturur? Hangileri Oluşturmaz.

Hakaret suçu somut bir fiil ya da olgu isnadı veya sövmek suretiyle işlenebilmektedir. Bir fiil ya da olgu isnadından anlaşılması gereken mağdura yer, zaman ve mekân belirtilerek yapılan hakarettir. Yargıtay somut olgu isnadı konusunu “ Davranışın kişiyi küçük düşürmeye matuf olarak gerçekleşmesi gerekmektedir. Bir hareketin tahkir edici olup olmadığı bazı durumlarda nispi olup, zamana, yere ve duruma göre değişmektedir. Şeklinde ifade etmiştir. Her ifadenin somut olayın özelliklerine göre ayrıca değerlendirilmesi gerekmektedir.

• Hakaret suçu oluşturan bazı ifadeleri saymak gerekirse; hırsız, fahişe, rüşvetçi, sahtekâr, kör, şaşı, topal, kel, alçak, şerefsiz, haysiyetsiz, katil, lavuk, yosma, aidsli, kaltak, hayvan, karakersiz, köpek, beyinsiz vb. örnekler verilebilir.

• Onur ve saygınlığı zedelemeyen yakınma, serzeniş vb ifadeler ise hakaret suçunu oluşturmayacaktır. Yargıtay uygulaması bu tür durumlarda hakaret suçu ortaya çıkmadığını belirtmekte ve bu durumu rahatsız edici, kaba ve nezaket dışı olan sözler olarak nitelendirilmektedir. Örnek ver-

mek gerekirse ; Yargıtay 18. Ceza Dairesi kararında olay günü sanığın polis memuruna “sen bana kimlik soramazsın lan”]şeklindeki sözlerini muhatabın onur, şeref ve saygınlığını rencide edici boyutta olmadığını, nezaket dışı hitap tarzı olduğunu belirtmiştir. Hakaret suçunun oluşabilmesi için kişinin küçük düşürülmesine neden olunması gerektiğini belirtmiş, sanık hakkında beraat kararı verilmesi gerekçesiyle bozma karar vermiştir.

• Beddua niteliğindeki sözler de hakaret suçuna kapsamında değerlendirilmemiştir. Yargıtay “...Bu kapsamda, sadece “Allah belanı versin” cümlesi ile ortaya konulan bir beddua ifadesi, rahatsız edici olmakla birlikte onur, şeref ve saygınlığı rencide edebilecek nitelikte somut bir fiil isnadı veya sövme olmaması nedeniyle TCK’nın maddesi anlamında suç olarak kabul edilemeyecektir. ifadesi ile bedduanın suç olarak kabul edilmeyeceği hususunu açıkça vurgulanmıştır. Fakat beddua da mağduru yönünden değerlendirilmelidir. Kamu görevlisine görevi sebebiyle edilecek beddua Yargıtay tarafından hakaret olarak kabul edilmektedir. Yargıtay 4. Ceza Dairesi noterde “Allah belanı versin” sözünün görevliyi küçük düşürücü nitelikte olduğu gerekçeyle verilen beraat kararını bozmuştur.

• Hakaret suçu sözle işlenebileceği gibi yazılı, görüntülü veya el işareti ile de işlenebilir. Örneğin; işyerinde arkadaşınızın masasına uygunsuz bir resim bırakma veya ona el işareti ile hareket çekmeniz hakaret suçunu oluşturacaktır.

• Sosyal medyada paylaşılan fotoğrafa yapılacak uygunsuz yorumlar hakaret suçunu oluşturacaktır. Burada suç sosyal medyada topluluğa hitap ettiği için alenen işlenmesi sebebiyle ceza 1/6 oranında arttırılacaktır.

• Başkasının hakaret içerikli paylaşımını yeniden paylaşmak hakaret suçunu oluşturur. Yargıtay 4. Ceza Dairesi, Twitter üzerinden hakaret içeren bir tweeti retweet yapmak suretiyle paylaşan kişinin ceza almasına karar vermiştir. Hakaret içeriğini rt yapmak hakaret suçuna neden olur.

• Atasözleri de hakaret suçuna konu olabilir. Örneğin bir işe yeni başlayan mağdura “ipini koparan bu işi yapıyor” sözleri hakaret suçunu oluşturur.

• Son olarak şarta bağlı hakaret suçu olmaz. Hakaret suçu kasten işlenir. “Şerefsiz” kelimesi hakaretken, “gelmezsen şerefsizsin” kalıbı haka-

ret suçunu oluşturmaz. (Yargıtay 18. Ceza Dairesi 2015/11227- 2016/14515)

Sosyal Medya Üzerinden Hakaret Suçunun Cezası Nedir?

TCK 125-131. madde arasında hakaret suçu düzenlenmiştir. Sosyal medyada hakaret suçu ve cezası bu kapsamda değerlendirilir.

Hakaret suçu, 5237 sayılı TCK’nın “Şerefe Karşı Suçlar” başlıklı bölümü altında düzenlenmiştir. Hâliyle bu suçla mağdurun şerefi korunmak istenmektedir.

“Bir kimseye onur, şeref ve saygınlığını rencide edebilecek nitelikte somut bir fiil veya olgu isnat eden veya sövmek suretiyle bir kimsenin onur, şeref ve saygınlığına saldıran kişi, üç aydan iki yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır. Mağdurun giyabında hakaretin cezalandırılabilmesi için fiilin en az üç kişiyle ihtilat ederek işlenmesi gerekir.” (TCK 125/1)

TCK 125’inci maddesinin ilk cümlesi, huzurda hakareti; ikinci cümlesi ise, giyapta hakareti cezalandırmaktadır. Her iki durum için öngörülen ceza aynı ise de, ikinci durumda ihtilat şartının arandığına dikkat etmek gerekir. Suç, failin şeref ve saygınlığını rencide edici bir somut fiil isnadı ile veyahut sövmek suretiyle işlenebilir. Bu manada suçun seçimlik hareketli olduğu ifade edilebilir. Örnek vermek gerekirse; bir kişiye “sapık” demek sövmedir. Belli bir zamanda belli bir kişiye cinsel saldırıda bulunduğunu ifade etmek ise somut fiil isnadı mahiyetindedir

Ağırlaştırıcı Sebepler

Hakaret suçu bakımından kanun bir kısım ağırlaştırıcı sebepler kabul etmiştir. Buna göre;

“Hakaret suçunun;

1. a) Kamu görevlisine karşı görevinden dolayı,
2. b) Dini, siyasi, sosyal, felsefi inanç, düşünce ve kanaatlerini açıklamasından, değiştirmesinden, yaymaya çalışmasından, mensup olduğu dinin emir ve yasaklarına uygun davranmasından dolayı,
3. c) Kişinin mensup bulunduğu dine göre kutsal

sayılan değerlerden bahisle, işlenmesi halinde, cezanın alt sınırı bir yıldan az olamaz” (TCK 125/3)

4. “Hakaretin alenen işlenmesi halinde ceza altıda biri oranında artırılır.” (TCK 125/4)

Sosyal medya hesabı üzerinden hakarete bulunduğu konusunda kesin kaniya varılan bir kişi, mahkemece, üç aydan iki yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılabilir. Ağırlaştırıcı sebeplerin varlığı halinde bu cezalar altıda biri oranında arttırılacaktır.

Sosyal Medyadan Hakarete Tazminat Davası

Son olarak şunu da belirtelim; hakaret içeren bir fiille karşılaşan kişinin ceza davası yoluyla failin cezalandırılmasını sağlama hakkı bulunması yanında, hakarete uğrayan kişinin maddi olarak bir zararı olmasa da manevi olarak zarara uğramadığını söylemek mümkün değildir. Bu yüzden sosyal medya üzerinden hakarete uğrayan kişinin kişilik haklarına saldırıda bulunulduğu su götürmez bir gerçektir. Kişi sosyal medya üzerinden hakarete uğradığından dolayı manevi olarak zarar görmüş acı elem üzüntü duymuştur. İşte bu acı elem ve üzüntü bize zararın

varlığını göstermektedir. Hukuk davası açmak suretiyle tazminat talep etme hakkı da bulunmaktadır. Bu nedenle hakarete maruz kalan kimse ceza davasından bağımsız olarak tazminat davası açabilir. Ya da isterse ceza davasını takiben de bu talebini dile getirebilir.

Hakaret suçları kanun koyucu tarafından şikâyete tabi suçlardan sayılmıştır. Hakarete uğrayan kişinin öncelikle en geç 6 içerisinde Cumhuriyet savcılıklarına veya kolluk kuvvetlerine şikâyette bulunması gerekmektedir. Aksi halde soruşturma ve kovuşturma yapılmayacaktır.

Kamu görevlisine görevinden dolayı hakaret suçu ise (TCK m.125/3) şikâyete tabi değildir. Bu nedenle hakaret suçunun bu şekli için herhangi bir şikâyet süresi sınırlaması yoktur.

Günümüzde bu cezalar yeterli görülmemektedir. Sosyal medyada yapılan paylaşımların yaptığı etkiler de göz önüne alınarak gerek ulusal hukuk düzenlemelerinin geliştirilmesi gerek anılan mecralardaki paylaşımlara ilişkin uluslararası iş birliğinin ilerletilmesi sosyal medya yoluyla işlenen hakaret suçunun caydırıcı yaptırımlara kavuşması bakımından oldukça önemlidir.